

१.२.१ निकास ढोकाका आवश्यकता

(क) ढोकाको फ्रेम

निवासलाई : ०.९ मिटर (३') भन्दा कम चौडाईको हुनु हुँदैन ।

२ मिटर (६.५") भन्दा कम उचाईको हुनु हुँदैन ।

अन्य भवनहरूलाई : १ मिटर (३'३") भन्दा कम चौडाईको हुनु हुँदैन ।

२.१ मिटर (७') भन्दा कम उचाईको हुनु हुँदैन ।

शौचालय/बरन्डामा : ०.७५ मिटर (२'६") भन्दा कम चौडाईको हुनु हुँदैन ।

(ख) ५.० भन्दा बढी प्रयोगकर्ता भएका शैक्षिक भवन र सभाहलमा कम्तिमा २ वटा ढोकाहरू आवश्यक पर्छ ।

(ग) ढोकाहरूले प्यासेजहरू र भन्याङ्गको ल्यान्डिङलाई अवरोध गर्नुहुँदैन । प्रस्थान मार्ग वा निकासको चौडाईको हिसाब :

निकास र ढोकाको लागि = (प्रयोगकर्ताको भार \times ०.५) / (Occupant per unit) आवश्यक चौडाई

(ग) निकास ढोकाको चौडाई (A)

दिइएको टेबल

अनुरूप हिसाब

गर्न सकिन्छ ।

	A Minimum Width (m)	B Occupant per unit 500mm width - A	C No of occupants when exit medium width exceeds the min. limit - B
Residences			
General	0.9	75	135
Apartments/ Dormitories	1.0	75	150
Assembly	1.2	90	216
Educational			
Primary Schools	1.0	75	150
Secondary Schools	1.2	75	180
Hospitals and Clinics	1.2	75	180
Commercial	1.0	75	150
Office	1.0	75	150
Stores	1.0	75	150

१.३ कोरिडोर/प्यासेज, भन्याङ्ग र च्याम्प

कोरिडोर/प्यासेज, भन्याङ्ग

र च्याम्पको चौडाई,

प्रस्थान मार्गको हिसाब

= (प्रयोगकर्ताको भार \times ०.५) / (Occupant per unit)

(क) ५ तल्लासम्मको भवनको लागी भन्याङ्ग र च्याम्पको चौडाई भुइँतला बाहेक अरु सबै तल्लाहरूको प्रयोगकर्ताको भार अनुसार डिजाइन गर्नुपर्छ । यदि ५ तल्ला भन्दा बढी तल्ला भएको भवनमा कुनै लगातार ४ तल्लाहरूको अधिकतम प्रयोगकर्ताका भार लिई

निकासको चौडाई

(exit route)

डिजाइन गर्नुपर्छ ।

(ख) कोरिडोर/प्यासेज,

भन्याङ्ग र च्याम्पको

चौडाई दिइएको टेबल

अनुरूप हिसाब गर्न

सकिन्छ ।

Occupancy Type	A Minimum Width (m)	B Occupant per 500mm width (For ramps add 10 occupants)	C No of occupants when stairway width exceeds the min. limit
Residences			
General	0.9	25	45
Residence with commercial use	1	30	60
Apartments/Dormitories	1.2	25	60
Assembly			
Below 500 capacity	1.5	60	180
Above 500 capacity	2	60	240
Educational			
Primary Schools	1.2	25	60
Secondary Schools	1.5	25	75
Hospitals & Clinics	1.8	25	75
Stretcher & equipment accessible	2.2		
Commercial	1.25	50	125
Medium High rise	1.5	50	150
Office	1.25	50	125
Medium High rise	1.5	50	150
Stores	1.25	50	125

१.४ भन्याङ्गको लागी ध्यान दिनुपर्ने कुराहरू

(क) ५०० वर्गमिटर भन्दा बढी प्लिनथ क्षेत्रफल भएका भवनहरूमा कम्तिमा पनि २ वटा भन्याङ्ग हुनुपर्छ । यस पछिका प्रत्येक थप ५०० वर्ग मिटर प्लिनथ क्षेत्रफलका लागी थप एक प्रस्थान मार्ग प्रदान गर्नुपर्छ ।

(ख) सबै बैकल्पिक निकास वा firescape भन्याङ्गको कुनै एक छेउ खुला हुनुपर्छ ।

(ग) ५० मिटर भन्दा बढी उचाईका सबै भवनहरूमा fire safety code अनुरूप एउटा pressurized भन्याङ्ग हुनुपर्छ ।

Table 4 Staircase Details	
Minimum Tread - A	
Residences	250mm [10"]
Other Buildings	279mm [11"]
Maximum Riser - B	
Residences	190mm [7.4"]
Other Buildings	175mm [6.9"]
Maximum no of risers per flight	
	15
Minimum Head room under the staircase - C	
	2m [6'-6"]
Height of the Handrail from center of the tread - D	
	900mm [3']

भवनको भागहरू (Components of Building)

(क) प्लिनथ

प्लिनथको न्यूनतम उचाई ४५० मि. मि. (१'-६") हुनुपर्छ ।

(ख) न्यूनतम कोठाको आयाम

कोठाको स्पष्ट उचाई २.४ मि. भन्दा कम हुनुहुँदैन । False Ceiling जडान गरिसकेपछि कोठाको उचाई २.१ मिटर भन्दा कम हुनुहुँदैन ।

व्यवसायिक तथा कार्यालय भवनहरूमा तल्लाको उचाई २.९ मिटर भन्दा कम हुनुहुँदैन ।

सभाहल, अस्पतालहरू, शैक्षिक र औद्योगिक भवनहरूको तल्लाको उचाई पहाडी र हिमाली क्षेत्रका लागि ३.२ मिटर भन्दा कम हुनुहुँदैन र तराई क्षेत्रका लागि ३.६ मिटर भन्दा कम हुनुहुँदैन ।

कोठाको न्यूनतम आकार तल तालिकामा दिइएको अनुसार हुनुपर्छ ।

A. Minimum habitable room Size	Min Dimension	2.0m
	Minimum Area	6sq.m
B. Kitchen	Min Dimension	1.8m
	Minimum Area	5 sq.m
C. Toilet cubicle / water closet	Minimum dimension:	0.9 m
	Minimum Area:	1.2sq.m
Bath Room	Minimum dimension:	1.2m
	Minimum Area:	1.8 sq.
Combined water closet with bath room	Minimum dimension:	1.2 m
	Minimum Area:	2.8 sq.m

(घ) प्रकाश र वायुसंचार

सबै बस्न योग्य कोठाहरूमा पर्याप्त प्राकृतिक प्रकाश तथा वायुसंचारको व्यवस्था हुनुपर्छ ।

बस्न योग्य कोठाहरूको क्षेत्रफलको अनुपातमा न्यूनतम बाहिरी सतहको भ्याल ढोका आदिको खुला भागहरू (Openings) यस प्रकार हुनुपर्छ ।

General Openings Requirements	Recommended	Reference size required for 4mX4m room	Opening for
A. Min. area of openings for natural light	1/10 th of the room area for hilly regions 1/8 th of the room area for other regions	1.0 X 1.5 1.32 X 1.5	
B. Kitchen	25% more than minimum permitted 1/8 th of the room area for hilly regions 1/6 th of the room area normally	1.32 X 1.5 1.75 X 1.5	
C. Min. area of opening for natural ventilation			
General requirement	1/16 th of the room area	0.6 X 1.5	
Hospitals: Patient rooms & Schools	1/8 th of the room area	1.32 X 1.5	

कुनैपनि बाहिरी भागमा रहेको Openings बाट भित्री कोठाका अधिकतम दुरी ७.५ मिटर भन्दा कम भएको खण्डमा मात्रै उक्त कोठामा प्राकृतिक प्रकाशको व्यवस्था भएको बुझिन्छ ।

सामान्यतया ५ तल्ला सम्मका भवनहरूमा ३ मि. X ३ मि. वर्ग मिटरको भित्री आँगन (Courtyard) बाट प्राकृतिक उज्यालो प्रदान गर्न सकिन्छ ।

५ तल्ला भन्दा माथीका

भवनहरूमा प्रति थप

तल्ला वा प्रति थप

४ मिटर उचाई मध्ये

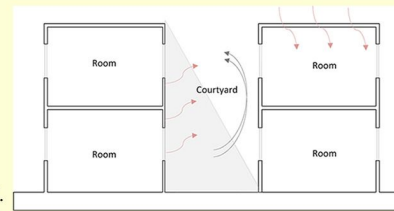
जसको आवश्यकता

बढी हुन्छ सोहि

अनुसार भित्री आँगनको

साइज ०.५ मि. X ०.५ मि.

दरले क्षेत्रफल बढाउनुपर्छ ।

(ङ) लिफ्ट

लिफ्टको लागी प्रावधानहरू

५ तले वा १६ मिटर भन्दा अग्लो भवनहरूमा लिफ्ट आवश्यक पर्छ ।

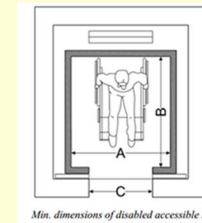
८ तले वा २५ मिटर भन्दा अग्लो भवनहरूमा कम्तिमा २ वटा लिफ्ट आवश्यक पर्छ ।

लिफ्टहरू मध्ये कुनैपनि एक लिफ्ट अपाङ्गमैत्री हुनुपर्छ ।

लिफ्टको साइज र क्षमता

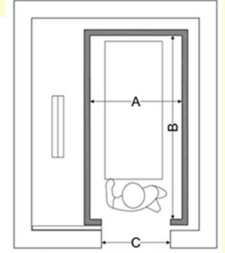
अपाङ्गमैत्री लिफ्टको लागी न्यूनतम साइज १.२ मि. X १.४ मि. र स्पष्ट खुला द्वारको चौडाई ०.८ मि. हुनुपर्छ ।

अस्पतालको लागी लिफ्टको न्यूनतम साइज १.२ मि. X १.४ मि. र स्पष्ट खुला द्वारको चौडाई ०.९ मि. हुनुपर्छ ।

Min. dimensions of disabled accessible Lift

A 1250 mm
B 1400mm
C 800mm

Min. dimension of Hospital lifts

A 1200 mm
B 2400mm
C 900mm

(च) भूमिगत तल्ला (Basement)

आधारभूत आवश्यकता

Basement तल्लाको प्रयोग आवसीय प्रयोजनको लागी गर्नुहुँदैन ।

न्यूनतम उचाई २.४ मि. हुनुपर्छ ।

Basement मा सतहको पानी प्रवेश हुनुहुँदैन र Basementको भुईँ र भित्ताबाट पानी छिर्ने हुनुहुँदैन ।

वायुसंचारको आवश्यकता

प्रत्येक Basementमा छुट्टा-छुट्टै वायुसंचार को लागी Ventiationको व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

भेन्टको क्रस सेक्सनको क्षेत्रफल भुइँको क्षेत्रफलको २.५% भन्दा कम हुनुहुँदैन ।

प्रत्येक २०० वर्गमिटर बेसमेन्ट क्षेत्रफलको लागी एक वायुसंचार प्रणाली (Ventiation System) हुनुपर्छ ।

२०० वर्गमिटर भन्दा बढी क्षेत्रफल भएको बेसमेन्टमा न्यूनतम एउटा Air Inlet प्रणाली र एउटा धुवाँ बाहिरी संचारको प्रणाली हुनुपर्छ । ती प्रणालीहरू मेकानिकल रूपमा नियन्त्रित हुनुपर्छ ।

सुरक्षाका लागी आवश्यकताहरू

कुनै पनि ठाउँबाट निकासको दुरी ३० मिटर भन्दा बढी हुनुहुँदैन र सो दुरी बढी भएको खण्डमा थप निकासको व्यवस्था गर्नुपर्ने हुन्छ ।

(छ) पार्किङ्ग

भवन भित्रको पार्किङ्गको स्पष्ट उचाई २.२ मिटर भन्दा कम हुनुहुँदैन ।

पार्किङ्गको लागी न्यूनतम

क्षेत्रफल प्रति कारको लागी

२.५ मि. X ४.५ मि.,

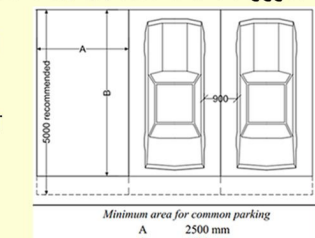
प्रति मोटरसाईकल १.२५

वर्ग मि. तथा प्रति साईकल

१.० वर्ग मि. हुनुपर्छ ।

च्याम्पको स्लोप (ढलान)

१:५ भन्दा बढी हुनुहुँदैन ।

Minimum area for common parking

A 2500 mm
B 4500 mm